

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Posuzování odborné způsobilosti soudců dle nového zákona o soudech a soudcích a jeho subjekty

Mezi teoretiky ale hlavně soudcovskou odbornou veřejností zaujímá v diskusích v poslední době přední místo zejména jedno téma a to „přezkušování soudců“ podle nového zákona o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů („zákon“). Tento zákon, jenž je v současné době ve stavu vládní zákonné předlohy ve druhém čtení, je bezesporu zákonem, který se snaží, minimálně to mu nelze upřít, o upravení legislativy současným potřebám justice

Mezi teoretiky ale hlavně soudcovskou odbornou veřejností zaujímá v diskusích v poslední době přední místo zejména jedno téma a to „přezkušování soudců“ podle nového zákona o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů („zákon“). Tento zákon, jenž je v současné době ve stavu vládní zákonné předlohy ve druhém čtení, je bezesporu zákonem, který se snaží, minimálně to mu nelze upřít, o upravení legislativy současným potřebám justice. Připustme, že zákon projde legislativním procesem a stane se platným právem, což je bezesporu jednou z eventualit, neboť náš Parlament nás již mnohdy přesvědčil, že je schopen schválit mnohem konfliktnější zákony.

Cílem tohoto článku není hodnocení tohoto nového institutu jako takového, ale rozbor jeho normativních ustanovení, neboť autor se domnívá, že znalost normativního textu je základem pro jakékoli hodnocení. Dojde-li autor níže k úvahám o jednotlivých ustanoveních, bude se vždy jednat čistě o úvahu, která se vztahuje k dikci zákona, nikoli k jeho hodnocení jako celku. Pokusme se tedy prozkoumat, v čem vlastně to „přezkušování“ spočívá.

Takže nejprve k dikci samotného institutu. „Přezkušování“ je „posuzování odborné způsobilosti soudců. Tak zní díl 5. nového zákona. Ač by slovo posouzení navádělo spíše k institutu, jenž je jakoby „navíc“ a „kontrolní“, není tomu tak. Faktickým důvodem, proč tento nový institut vzbudil takové zděšení je § 93 písm. d) zákona. Paragraf sám je uvozen rubrikou „zánik funkce soudce,“ což napovídá o mnohém. A je to konkrétně § 93 písm. d) zákona, které stanoví, že „funkce soudce zaniká dnem právní moci rozhodnutí, kterým byla zjištěna jeho odborná nezpůsobilost vykonávat funkci.“ Rozhodnutí o odborné způsobilosti je tedy jedním z kvalifikačních podmínek výkonu funkce soudce.

Povšimněme si nyní subjektů účastných posuzování odborné způsobilosti a na jejich popisu se pokusme popsat institut posuzování odborné způsobilosti jako takový. Jsou jimi:

- a) soudci,
- b) ministr spravedlnosti,
- c) předseda Nejvyššího soudu,
- d) předsedové vrchních, krajských a okresních soudů,
- e) soudcovské rady vrchních, krajských a okresních soudů a
- f) Rada pro odbornou způsobilost soudců.

Soudci jsou především subjekty, které jsou přezkušovány, i když mohou vystupovat i v pozici jiné. Povšimněme si nejdříve této pozice. Přezkoušení musí být všichni soudci přidělení nebo přeložení k výkonu funkce ke krajským a okresním soudům, a to po uplynutí doby 60 měsíců od jejich nástupu do soudcovské funkce. Jedná se tedy o další přezkušování po zkouškách magisterských a justičních. Jedná se o vyjádření vůle zákonodárce, který v důvodové zprávě vyzdvihuje nutnost neustálého vzdělávání soudců. Návrh na posuzování podá příslušný předseda krajského soudu ve lhůtě 3 měsíců od skončení těchto 60 měsíců.

Jen za splnění určitých podmínek jsou posuzováni soudci přidělení nebo přeložení k výkonu funkce k vrchním soudům, jakož i soudci přidělení nebo přeložení k výkonu funkce ke krajským a okresním soudům, u nichž uplynula od nástupu do soudcovské funkce doba 60 měsíců. Posouzení těchto soudců proběhne na návrh.

Návrh může být podán jen tehdy, ukáže-li se na základě prověrky rozhodovací činnosti soudce nebo jiných poznatků, že je tu pochybnost o jeho odborné způsobilosti. Co to znamená, se můžeme jen dohadovat. Návrh může podat

- a) ministr spravedlnosti a předseda Nejvyššího soudu proti každému soudci
- b) předsedové vrchních soudů proti jejich soudcům a soudcům krajských soudů v jejich obvodu
- c) předseda krajského soudu proti kterémukoliv soudci tohoto soudu a proti kterémukoliv soudci okresního soudu v jeho obvodu,
- d) předseda okresního soudu proti kterémukoliv soudci tohoto soudu,
- e) soudcovská rada vrchního soudu proti předsedovi senátu nebo soudci tohoto soudu,
- f) soudcovská rada krajského soudu proti předsedovi senátu nebo soudci tohoto soudu anebo předsedovi senátu a soudci okresního soudu, který působí v obvodu krajského soudu,
- g) soudcovská rada okresního soudu proti předsedovi senátu nebo soudci tohoto soudu.

Lze tedy říci, že možnost posouzení nepřímo úměrně klesá ve vztahu k dosažené pozici v justici. Zákon neřeší, co se stane, když nebude-li příslušným předsedou krajského soudu navrhuto posouzení soudce do 3 měsíců od skončení 60-ti měsíční lhůty.

Nyní k Radě pro odbornou způsobilost soudců („Rada“). Jedná se instituci, která je zřízena ministerstvem spravedlnosti. Rada se člení na Radu pro oblast trestního práva, Radu pro oblast civilního práva a Radu pro oblast správního. Příslušnost Rady se řídí podle toho, v jaké oblasti práva zcela nebo převážně působí soudce, o jehož odbornou způsobilost jde. Toto konstatování je důkazem akceptace existence specializovaného správního soudnictví u nás i když zařazeného do systému obecné civilní justice.

Jednotlivé Rady se skládají z 9 členů, kam volí po jednom zástupci Soudcovská rada Nejvyššího soudu, soudcovské rady každého z vrchních soudů, dva soudci určení losem ze soudců navržených soudcovskými radami krajských soudů, dále je v každé Radě advokát navržený Českou advokátní komorou.

Do rady pro oblast trestního práva je dále určen státní zástupce navržený nejvyšším státním zástupcem, advokát navržený Českou advokátní komorou a dva odborníci z oblasti trestního práva navržení děkany právnických fakult.

Do rady pro oblast civilního práva je dále určen notář navržený Notářskou komorou České republiky a dva odborníci z oblasti civilního práva navržení děkany právnických fakult.

Do rady pro oblast správního soudnictví tři odborníci z oblasti správního práva navržení děkany

právnických fakult.

Dá se říci, že Rady jsou tvořeny jako výraz vůle samosprávných orgánů v české justici, advokacii, notářství a jurisprudence.

Účastníky řízení před Radou jsou

- a) soudce, o jehož odbornou způsobilost jde,
- b) ministr spravedlnosti,
- c) předseda soudu nebo soudcovská rada, jestliže podali návrh.

Cílem posuzování je posouzení odborné způsobilosti. Předmětem posuzování je znalost teoretických vědomostí, znalost zákonů a jiných právních předpisů, znalost judikatury publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek a ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, schopnost aplikovat jeho vědomosti. Dále je brána v potaz činnost vědecká, publikační a pedagogická a další okolnosti vypovídající o tom, zda má dostatečné odborné znalosti a vědomosti potřebné k výkonu soudcovské funkce.

Odbornou způsobilost soudce Rada posuzuje na základě zprávy o prověrce jeho rozhodovací činnosti, zhodnocení jeho rozhodovací a jiné činnosti, provedeném příslušnou soudcovskou radou, posudku o jeho odborné způsobilosti, vypracovaného příslušným předsedou soudu, zhodnocení výsledků jeho odborného vzdělávání, zpracovaného Justiční akademií, což je také nový institut zavedený zákonem, a dalších důkazů, pomocí kterých mohou být okolnosti svědčící o jeho odborné způsobilosti objasněny.

Při jednání Rada provede potřebné důkazy a k jejich obsahu vyslechne soudce, je-li to třeba. Po skončení jednání mají účastníci a jejich zástupci právo se vyjádřit k věci. Jako poslednímu se udělí slovo soudci. Na základě výsledků dokazování a všeho, co v řízení vyšlo najevo, Rada rozhodne, zda soudce je či není odborně způsobilý. Podpůrně se pro jednání Rady použije správní řád.

Odvolacím orgánem je Nejvyšší soud, který zde funguje jako přezkumný správní orgán. Ten používá pro svoji činnost v tomto řízení jako podpůrný pramen občanský soudní řád. Nejvyšší soud rozhoduje v tomto řízení usnesením.

Jestliže zákon bude schválen, jen praxe ukáže, zda nové instituty v něm zavedené budou používány a zda budou používány ve smyslu zákona. Nelze však neočekávat, že z pochopitelných důvodů bude existovat velmi silná averze tento zákon aplikovat.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)

- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)